

Saeima ir pieņēmusi un Valsts prezidents izsludina šādu likumu:

## Grozījumi Zinātniskās darbības likumā

Izdarīt Zinātniskās darbības likumā (Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 2005, 10.nr.; 2007, 15.nr.; 2009, 2., 14.nr.; Latvijas Vēstnesis, 2010, 47., 68., 74., 205.nr.) šādus grozījumus:

1. 1.pantā:

papildināt pantu ar 2.<sup>1</sup> punktu šādā redakcijā:

"2<sup>1</sup>) **tiesību uz izgudrojumu vai augu šķirni saimnieciskā izmantošana (komercializācija)** - mantisko tiesību uz izgudrojumu vai augu šķirni atsavināšana vai izmantošana pret atlīdzību;"

izteikt 6.punktu šādā redakcijā:

"6) **zinātni apkalpojošais personāls** - personas, kuras veic zinātniskajai darbībai nepieciešamās palīgfunkcijas (plānošanas, ekonomisko, finanšu, zinātniski tehniskās informācijas struktūrvienību darbinieki, speciālo un zinātniski tehnisko bibliotēku darbinieki, patentu dienesta speciālisti, arhivāri u.tml.);"

papildināt pantu ar otro daļu šādā redakcijā:

"(2) Likumā lietotie termini atbilst Augu šķirņu aizsardzības likumā un Patentu likumā lietotajiem terminiem un to skaidrojumam.";

uzskatīt līdzšinējo panta tekstu par pirmo daļu.

2. 8.pantā:

aizstāt otrajā daļā vārdus "ik pēc sešiem gadiem - apmaksāts" ar vārdiem "ik pēc sešiem gadiem var tikt piešķirts apmaksāts";

izteikt ceturtais daļas otro teikumu šādā redakcijā:

"Zinātnieka mantiskās tiesības uz izgudrojumu, kas radīts valsts finansētas zinātniskās darbības rezultātā, reglamentē šā likuma 39.<sup>1</sup>, 39.<sup>2</sup>, 39.<sup>3</sup>, 39.<sup>4</sup>, 39.<sup>5</sup> un 39.<sup>6</sup> panta noteikumi."

3. Izslēgt 13.panta trešās daļas 5.punktā vārdu "šajā".

4. Papildināt 21.pantu ar piekto daļu šādā redakcijā:

"(5) Valsts dibinātas universitātes zinātnisko institūtu var izveidot kā atvasinātu publisku personu. Valsts dibinātas universitātes izveidots zinātniskais institūts - atvasināta publiska persona - atrodas attiecīgās universitātes pārraudzībā."

5. Izslēgt 21.<sup>2</sup> panta pirmajā daļā otro teikumu.

6. Papildināt likumu ar 21.<sup>5</sup> un 21.<sup>6</sup> pantu šādā redakcijā:

**"21.<sup>5</sup> pants. Valsts dibinātas universitātes zinātniskais institūts - atvasināta publiska persona**

(1) Lēmumu par valsts dibinātas universitātes zinātniskā institūta - atvasinātas publiskas personas - dibināšanu vai likvidēšanu pieņem valsts dibinātas universitātes senāts. Senāta pieņemto lēmumu apstiprina Ministru kabinets. Valsts

dibinātas universitātes senāts lēmumā nosaka to valsts dibinātas universitātes kustamo un nekustamo mantu, kas nododama zinātniskā institūta - atvasinātas publiskas personas - īpašumā, valdījumā vai lietošanā. Valsts dibinātas universitātes zinātniskā institūta - atvasinātas publiskas personas - nolikumu pieņem zinātniskā institūta lēmējinstiūcija, un pēc valsts dibinātas universitātes senāta ieteikuma to apstiprina Ministru kabinets.

(2) Valsts dibinātas universitātes zinātniskā institūta - atvasinātas publiskas personas - lēmējinstiūcija ir zinātniskā institūta zinātniskā padome.

(3) Valsts dibinātas universitātes zinātniskā institūta - atvasinātas publiskas personas - zinātniskā padome atbilstoši tās noteiktajai kompetencei var izveidot, reorganizēt un likvidēt iestādes un dibināt, reorganizēt un likvidēt kapitālsabiedrības, lemt par dalību biedrībās, nodibinājumos un kapitālsabiedrībās.

(4) Valsts dibinātas universitātes zinātniskais institūts - atvasināta publiska persona - nav tiesīgs veidot citu zinātnisko institūtu.

(5) Ministru kabineta lēmums, ar kuru tas apstiprina valsts dibinātas universitātes senāta lēmumu par valsts dibinātas universitātes zinātniskā institūta - atvasinātas publiskas personas - dibināšanu vai likvidēšanu, nav administratīvs akts.

## **21.6 pants. Zinātniskā institūta - atvasinātas publiskas personas - manta**

(1) Zinātniskā institūta - atvasinātas publiskas personas - mantu Latvijā un ārvalstīs saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem veido:

1) naudas līdzekļi, cita kustama un nekustama manta, kas zinātniskajam institūtam dāvināta vai ziedota, ko tas mantojis vai ieguvis par pašu līdzekļiem;

2) par valsts budžeta līdzekļiem iegādātā manta. Nekustamais īpašums ierakstāms zemesgrāmatā kā zinātniskā institūta īpašums;

3) zinātniskā institūta intelektuālais īpašums;

4) nekustamais īpašums, ko tam bez atlīdzības nodevusi cita atvasināta publiska persona vai valsts.

(2) Zinātniskajam institūtam - atvasinātai publiskai personai - ir tiesības rīkoties ar savu mantu tā darbības stratēģijā norādīto mērķu sasniegšanai, ievērojot spēkā esošos normatīvos aktus un institūta nolikumu.

(3) Rīcību ar šā panta pirmās daļas 4.punktā minēto īpašumu un tā turpmāko izmantošanu nosaka Publiskas personas mantas atsavināšanas likums.

(4) Zinātniskā institūta - atvasinātas publiskas personas - manta tiek pārvaldīta nošķirti no tam valdījumā nodotās valsts mantas.

(5) Valsts mantu var nodot zinātniskā institūta - atvasinātas publiskas personas - īpašumā, valdījumā vai lietošanā ar Ministru kabineta lēmumu."

7. Aizstāt 24.panta divpadsmitās daļas 2.punktā vārdus "un tam valdījumā vai lietošanā" ar vārdiem "un tam īpašumā, valdījumā vai lietošanā".

8. 28.pantā:

izteikt otro daļu šādā redakcijā:

"(2) Zinātnisko instiūciju reģistrā reģistrē zinātnisko instiūtu (publisku aģentūru, atvasinātu publisku personu, valsts augstskolas struktūrvienību, privāto tiesību juridisko personu vai tās struktūrvienību), ja tas atbilst visiem šādiem kritērijiem:

1) zinātniskajā instiūtā akadēmiskajos amatos ir ievēlētas vismaz piecas personas ar doktora zinātnisko grādu;

2) zinātniskā instiūta darbības jomai atbilstošajā zinātnes nozarē vismaz 10 procentiem no instiūta zinātniskajiem darbiniekiem ir doktora zinātniskais grāds;

3) zinātniskā instiūta īpašumā, valdījumā vai lietošanā ir zinātniskā instiūta darbības jomai atbilstošas telpas;

4) zinātniskā instiūta zinātnieki publicē zinātniskus rakstus vai patentē izgudrojumus, vai izstrādā tehnoloģijas.";

papildināt pantu ar 5.<sup>1</sup> daļu šādā redakcijā:

"(5<sup>1</sup>) Ja zinātniskais instiūts ir augstskolas struktūrvienība, zinātnisko instiūciju reģistrā reģistrē vai nu augstskolu, vai tās struktūrvienību - zinātnisko instiūtu. Lēmumu par zinātnisko instiūciju reģistrā reģistrējamo zinātnisko instiūciju pieņem augstskola.";

izteikt septītās daļas 4.punktu šādā redakcijā:

"4) darbības starptautisko vērtējumu."

9. Izteikt 37.<sup>1</sup> panta pirmās daļas ievaddaļu un 1.punktu šādā redakcijā:

"(1) Valsts zinātniskā institūta, valsts augstskolas, valsts augstskolas zinātniskā institūta, tai skaitā valsts dibinātas universitātes zinātniskā institūta - atvasinātas publiskas personas -, zinātnisko darbinieku atlīdzību nosaka:

1) zinātniskajiem darbiniekiem, kuri ieņem akadēmiskos amatus, - saskaņā ar normatīvajiem aktiem par bāzes finansējuma piešķiršanas kārtību, kā arī no valsts zinātniskā institūta, valsts augstskolas vai valsts augstskolas zinātniskā institūta noslēgto līgumu īstenošanai iegūtajiem finanšu līdzekļiem, tās apmēru paredzot atbilstoši zinātniskā institūta iekšējai darba samaksas kārtībai;"

10. Izteikt 38., 39. un 39.<sup>1</sup> pantu šādā redakcijā:

### **"38.pants. Zinātniskās darbības bāzes finansējums**

(1) Zinātniskajām institūcijām bāzes finansējumu piešķir dibinātājs. Bāzes finansējumu valsts zinātniskajiem institūtiem, valsts augstskolām, valsts augstskolu zinātniskajiem institūtiem, tai skaitā valsts dibināto universitāšu zinātniskajiem institūtiem - atvasinātām publiskām personām -, kuri reģistrēti zinātnisko institūciju reģistrā, piešķir Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

(2) Zinātnisko institūciju bāzes finansējumu veido līdzekļi:

1) zinātnisko institūciju uzturēšanai (būvju un iekārtu uzturēšanai, komunālo pakalpojumu apmaksai, administratīvā, tehniskā un apkalpojošā personāla darba samaksai);

2) dibinātāja noteikto zinātnisko pētījumu veikšanā iesaistītā zinātniskā personāla atlīdzībai;

3) zinātnisko institūciju reģistrā reģistrēto valsts zinātnisko institūtu, valsts augstskolu un valsts augstskolu zinātnisko institūtu attīstībai šo institūciju darbības stratēģijā noteikto mērķu sasniegšanai, tai skaitā izgudrojumu patentēšanai, uzturēšanai spēkā, jaunu augu šķirņu reģistrēšanai un to izmantošanas tiesību aizsardzībai, kā arī saimnieciskās izmantošanas (komercializācijas) sagatavošanai.

### **39.pants. Zinātniskās institūcijas grāmatvedības uzskaitē un konti**

(1) Zinātniskā institūcija veic grāmatvedības uzskaiti, atver kontus un rīkojas ar tiem normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

(2) Zinātniskais institūts - atvasināta publiska persona -, valsts augstskola, kurai ir atvasinātas publiskas personas statuss, un valsts dibinātas universitātes zinātniskais institūts - atvasināta publiska persona - Valsts kasē atver norēķinu kontu, kurā attiecīgā ministrija atbilstoši valsts budžeta apropriācijai ieskaita bāzes finansējuma līdzekļus saskaņā ar šā likuma 38.pantu, kā arī veic atbilstošo izdevumu apmaksu no šā konta.

(3) Komersantu piešķirtos finanšu līdzekļus konkrētu pasūtījuma projektu īstenošanai un citus pašu ieņēmumus zinātniskais institūts - atvasināta publiska persona -, valsts augstskola, kurai ir atvasinātas publiskas personas statuss, un valsts dibinātas universitātes zinātniskais institūts - atvasināta publiska persona - var saņemt kredītiestādes kontā. Atbilstošo izdevumu apmaksu tiek veikta no šā konta.

(4) Gada beigās zinātniskā institūta - atvasinātas publiskas personas -, valsts augstskolas, kurai ir atvasinātas publiskas personas statuss, un valsts dibinātas universitātes zinātniskā institūta - atvasinātas publiskas personas - kontā atlikušie līdzekļi no šo institūciju zinātniskās darbības ieņēmumiem, ja tie nepārsniedz gada laikā faktiski saņemto līdzekļu apjomu, paliek institūcijas rīcībā un tiek izlietoti nākamajā gadā.

(5) Konkursa kārtībā iegūto valsts un starptautisko zinātnisko pētījumu projektu un programmu finansējumu zinātniskais institūts - atvasināta publiska persona -, valsts augstskola, kurai ir atvasinātas publiskas personas statuss, un valsts dibinātas universitātes zinātniskais institūts - atvasināta publiska persona - saņem Valsts kases norēķinu kontā, kā arī veic atbilstošo izdevumu apmaksu no šā konta.

### **39.<sup>1</sup> pants. Valsts zinātniskās institūcijas mantiskās tiesības uz izgudrojumu vai augu šķirni**

(1) Valsts zinātniskajai institūcijai (valsts augstskolai, tai skaitā augstskolai - atvasinātai publiskai personai, valsts augstskolas struktūrvienībai, valsts dibinātas universitātes zinātniskajam institūtam - atvasinātai publiskai personai, valsts zinātniskajam institūtam, tai skaitā zinātniskajam institūtam - atvasinātai publiskai personai, valsts publiskai aģentūrai, valsts komercsabiedrībai) pieder mantiskās tiesības uz izgudrojumu vai augu šķirni, ja tie pilnībā radīti valsts finansēta pētījuma rezultātā, atbilstoši tās darbības nolikumā paredzētajai kārtībai.

(2) Mantiskās tiesības uz izgudrojumu vai augu šķirni, kas radīta valsts zinātniskās institūcijas un citu institūciju vai

zinātnieku sadarbības rezultātā, valsts zinātniskajai institūcijai pieder tādā apjomā, kas ir proporcionāls institūcijas ieguldījumam, ko nosaka līgums."

11. Papildināt likumu ar 39.<sup>2</sup>, 39.<sup>3</sup>, 39.<sup>4</sup>, 39.<sup>5</sup> un 39.<sup>6</sup> pantu šādā redakcijā:

**"39.<sup>2</sup> pants. Valsts zinātnisko institūciju izgudrotāju mantiskās tiesības uz izgudrojumu vai augu šķirni**

(1) Ja valsts finansēta pētījuma ietvaros izgudrojumu vai augu šķirni radījis viens vai vairāki valsts zinātniskās institūcijas darbinieki, kuru darba pienākumi ietver izgudrotājdarbību, pētniecību, projektēšanu, konstruēšanu vai tehnoloģiskās izstrādes sagatavošanu, tad mantiskās tiesības uz šo izgudrojumu vai augu šķirni pieder zinātniskajai institūcijai, ar kuru šis darbinieks vai šie darbinieki ir darba tiesiskajās attiecībās. Ja valsts zinātniskajā institūcijā īstenots citas personas finansēts pētījums un tā ietvaros izgudrojumu vai augu šķirni radījis viens vai vairāki valsts zinātniskās institūcijas darbinieki, tad mantiskās tiesības uz šo izgudrojumu vai augu šķirni nosaka līgums, saskaņā ar kuru pētījums īstenots.

(2) Izgudrotāja vai augu šķirnes selekcionāra, kas nav valsts zinātniskās institūcijas darbinieks, mantiskās tiesības uz izgudrojumu vai augu šķirni nosaka līgums starp izgudrotāju vai augu šķirnes selekcionāru un valsts zinātnisko institūciju, kurā pētījums īstenots.

**39.<sup>3</sup> pants. Lēmumu pieņemšana par mantisko tiesību uz jaunu izgudrojumu vai augu šķirni reģistrēšanu**

(1) Valsts zinātniskās institūcijas darbinieks rakstveidā informē valsts zinātnisko institūciju par jauna izgudrojuma vai jaunas augu šķirnes radīšanas faktu.

(2) Valsts zinātniskā institūcija, izvērtējusi attiecīgā izgudrojuma vai augu šķirnes saimnieciskās izmantošanas (komercializācijas) potenciālu, triju mēnešu laikā pēc šā panta pirmajā daļā minētās informācijas saņemšanas pieņem lēmumu par to, vai iesniegt patenta pieteikumu vai iesniegumu selekcionāra tiesību piešķiršanai uz augu šķirni uz valsts zinātniskās institūcijas vārda, kā arī paziņo izgudrotājam vai selekcionāram par savu nodomu šīs mantiskās tiesības izmantot. Ja valsts zinātniskā institūcija triju mēnešu laikā nepaziņo darbiniekam par savu nodomu izmantot šīs mantiskās tiesības, tiesības uz izgudrojumu vai selekcionāra tiesības uz augu šķirni pāriet darbiniekam vai selekcionāram. Paziņošanas kārtību regulē institūcijas iekšējie normatīvie akti.

(3) Kārtību, kādā darbinieks informē valsts zinātnisko institūciju par jaunu izgudrojumu vai augu šķirni, kritērijus, pēc kuriem valsts zinātniskā institūcija izvērtē izgudrojuma patentspēju vai nepieciešamību iesniegt iesniegumu par selekcionāra tiesību piešķiršanu un attiecīgā izgudrojuma vai augu šķirnes saimnieciskās izmantošanas (komercializācijas) potenciālu, valsts zinātniskajā institūcijā veicamo patenta pieteikuma sagatavošanas procedūru, kā arī kritērijus, pēc kuriem valsts zinātniskā institūcija izvērtē reģistrēta patenta turpmākās uzturēšanas nepieciešamību, nosaka valsts zinātniskās institūcijas darbības nolikums.

**39.<sup>4</sup> pants. Mantisko tiesību uz izgudrojumu vai augu šķirni aizsardzība**

(1) Ja valsts zinātniskā institūcija atbilstoši tās darbības nolikumā paredzētajai kārtībai nav nolēmusi atteikties no tiesībām uz izgudrojumu vai augu šķirni un nav attiecīgās tiesības piedāvājusi izgudrotājam vai selekcionāram, tad tā nodrošina šo tiesību aizsardzību, piesakot un uzturot spēkā patentu uz izgudrojumu vai tiesības uz augu šķirni.

(2) Valsts zinātniskās institūcijas lēmējinstīcijai saskaņā ar tās darbības nolikumu ir tiesības lemt par patenta vai tiesību uz augu šķirni turpmāku uzturēšanu, ņemot vērā paredzamo ieguvumu no reģistrētā patenta vai augu šķirnes saimnieciskās izmantošanas (komercializācijas).

(3) Valsts zinātniskajai institūcijai ir pienākums nodrošināt izgudrojuma vai augu šķirnes būtības neizpaušanu trešajām personām, pirms iesniegts patenta pieteikums vai iesniegums par selekcionāra tiesību piešķiršanu.

(4) Valsts zinātniskā institūcija ir tiesīga izpaust trešajām personām izgudrojuma būtību pirms patenta pieteikuma publicēšanas vai augu šķirnes būtību, pirms publicēts lēmums par selekcionāra tiesību piešķiršanu, ja vien līgumā ar pētījuma projekta finansētājiem vai līgumā ar izgudrojuma autoriem vai jaunas augu šķirnes selekcionāriem nav paredzēts citādi.

**39.<sup>5</sup> pants. Tiesību uz izgudrojumu vai augu šķirni saimnieciskā izmantošana (komercializācija)**

Valsts zinātniskajai institūcijai ir pienākums veikt nepieciešamās darbības, tai skaitā ļaut interesentiem iegādāties patentu, selekcionāra tiesības uz augu šķirni vai attiecīgo licenci, lai nodrošinātu to, ka tiesības uz izgudrojumu vai augu šķirni tiek saimnieciski izmantotas (komercializētas) valstij pēc iespējas izdevīgākā veidā.

**39.<sup>6</sup> pants. Tiesības uz atlīdzību no mantisko tiesību uz izgudrojumu vai augu šķirni saimnieciskās izmantošanas (komercializācijas) rezultātā gūtajiem ienākumiem**

Izgudrotājam vai selekcionāram ir tiesības uz taisnīgu atlīdzību no mantisko tiesību uz izgudrojumu vai augu šķirni saimnieciskās izmantošanas (komercializācijas) rezultātā gūtajiem ienākumiem valsts zinātniskās institūcijas darbības nolikumā noteiktajā kārtībā."

12. Papildināt pārejas noteikumus ar 17., 18. un 19.punktu šādā redakcijā:

"17. Lai zinātnisko institūciju reģistrā nodrošinātu zinātnisko institūtu reģistrācijas atbilstību šā likuma 28.panta 5.<sup>1</sup> daļas prasībām, līdz 2013.gada 15.aprīlim augstskola iesniedz zinātnisko institūciju reģistrā iesniegumu par zinātniskās institūcijas - augstskolas - vai zinātniskā institūta - augstskolas struktūrvienības - izslēgšanu no zinātnisko institūciju reģistra. Ja augstskola līdz 2013.gada 15.aprīlim nav iesniegusi šādu iesniegumu, tad ar 2013.gada 15.maiju zinātniskais institūts - attiecīgās augstskolas struktūrvienība - tiek izslēgts no zinātnisko institūciju reģistra.

18. Zinātniskajai institūcijai, kas reģistrēta zinātnisko institūciju reģistrā un pirmo sešu gadu periodā kopš 2005.gada 19.maija nav saņēmusi savas darbības starptautisko vērtējumu, termiņš šā likuma 28.panta septītās daļas 4.punktā noteikto ziņu iesniegšanai zinātnisko institūciju reģistram tiek pagarināts līdz 2013.gada 31.decembrim.

19. Lēmumu par valsts dibinātas universitātes zinātniskā institūta pārveidošanu par valsts dibinātas universitātes zinātnisko institūtu - atvasinātu publisku personu - apstiprina Ministru kabinets pēc valsts dibinātas universitātes senāta ieteikuma. Pārveidotā zinātniskā institūta - atvasinātas publiskas personas - nolikumu apstiprina šā likuma 21.<sup>5</sup> panta pirmajā daļā noteiktajā kārtībā."

Likums Saeimā pieņemts 2013.gada 14.martā.

Valsts prezidents *A.Bērziņš*

Rīgā 2013.gada 27.martā